

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/222/2016
Identifikačné číslo spisu: 7715215472
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7715215472.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu U., bývajúceho vo X., zastúpeného advokátom Mgr. Štefanom Jakobom, so sídlom v Košiciach, Hviezdoslavova 7, proti žalovanému AGRO - Land SK s.r.o., so sídlom v Malčiciach č. 200, zastúpenému Advokátskou kanceláriou Illeš, Šimčák & Partners, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Štúrova 27, o nahradenie prejavu vôle, o nariadenie predbežného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 5 C 381/2015, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2015 sp. zn. 6 Co 440/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 3. septembra 2015 č. k. 5 C 381/2015-22 zamietol návrh žalobcu, ktorým sa domáhal nariadenia predbežného opatrenia. Vychádzal z toho, že predbežné opatrenie je mimoriadnym inštitútom Občianskeho súdneho poriadku, ktorý sa využíva v prípadoch, keď je potrebný okamžitý zásah súdu za podmienky, že hrozí vážna ujma alebo škoda na právach účastníkov konania, naliehavosť takého zásahu ale žalobca nepreukázal. V návrhu na nariadenie predbežného opatrenia žiadnym spôsobom nevysvetlil ani neosvedčil, čo ho viedlo k obave z bezprostredne hroziacej ujmy spočívajúcej v ďalšom prevode práve v tomto čase. Uplynutie lehoty do 20. marca 2015, ktorú žalovanému určil na uzavretie kúpnej zmluvy na prevod podielu na LV č. XXX k. ú. I. za takúto bezprostrednú hrozbu nebolo možné považovať. Žalobca ohrozenie svojho práva videl v podobe ušlého zisku a strát z nepriznania nárokov na priame a nepriame platby z dôvodu nemožnosti užívania pozemkov, ktoré by inak žalobcovi boli priznané zo strany Poľnohospodárskej platobnej agentúry. Toto konštatovanie je však iba v teoretickej a nie praktickej rovine, pretože napriek tomu, že k prevodu dotknutého podielu na LV č. XXX kat. úz. I. medzi žalovaným a predchádzajúcim spoluvlastníkom došlo už v roku 2014, žalobca bol viac ako rok nečinný a svojho predkupného práva sa nedomáhal. Z návrhu ani z predložených príloh súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by podporovali názor žalobcu o bezprostredne hroziacej škode alebo ujme, čo je základný predpoklad pre nariadenie predbežného opatrenia.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 30. novembra 2015 sp. zn. 6 Co 440/2015 zmenil napadnuté uznesenie tak, že do právoplatného skončenia konania vo veci samej žalovanému zakázal nakladať so spoluvlastníckym podielom 9/72 na nehnuteľnostiach evidovaných katastrálnym odborom Okresného úradu Michalovce pre obec I., katastrálne územie I. na LV č. XXX, ako parcely registra „E“, č. XXX - orná pôda vo výmere 6 149 m², č. XXX - orná pôda vo výmere 2 075 m², č. XXX - orná pôda vo výmere 1 968 m², č. XXX - orná pôda vo výmere 2 098 m², č. XXXX - trvalé trávnaté porasty vo výmere 3 678 m², č. XXXX - trvalé trávnaté porasty vo výmere 1 304 m², č. XXXX - trvalé trávnaté porasty vo výmere 1 293 m² a č. XXXX - trvalé trávnaté porasty vo výmere 1 337 m², a to previesť vlastnícke právo darom alebo iným scudzením, zameniť za iné nehnuteľnosti alebo v prospech tretej osoby zaťažiť záložným právom, vecným bremenom alebo zabezpečovacím prevodom práva. Vo zvyšku napadnuté uznesenie potvrdil. Odvolací súd právne uzavrel, že prakticky pri každej požiadavke smerujúcej k ochrane vlastníckeho práva potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov vyplýva z potreby zachovania stavu existujúceho v čase uplatnenia práva až do právoplatného skončenia konania o veci samej, t. j. vyriešenia otázky (ne)existencie tvrdeného spoluvlastníckeho práva žalobcu predbežného opatrenia a zároveň logicky otázky (ne)existencie formálne nasvedčujúceho práva na strane osoby, voči ktorej návrh smeruje. Táto potreba je daná nevyhnutnosťou zamedzenia takým úkonom tejto osoby, v dôsledku ktorých by ani prípadný úspech žalobcu vo veci samej, nemohol viesť k vyznačeniu rozsudkom deklarovaného stavu v katastri, a to pre nedostatok účasti v konaní tej osoby, na ktorú žalovaný by ešte za konania previedol (spolu)vlastnícke právo. Požiadavku na zákaz nakladania osoby inak považovanej za vlastníka s predmetom vlastníctva je potrebné vzťahovať nielen na samotný záujem previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ale aj na také úkony, ktoré účastníkovi domáhajúcemu sa súdnej ochrany v prípade úspechu jeho požiadavky by mohli spôsobiť iné ťažkosti pri reálnom výkone jeho vlastníckeho práva. Takými to ďalšími úkonmi sú najmä úkony smerujúce k zriadeniu takých práv k nehnuteľnostiam, ktoré obsah (spolu)vlastníckeho práva účastníka by mohli zredukovať na úroveň tzv. holého (spolu)vlastníctva. Vychádzajúc z okolností žalobcom uvedených v samotnom návrhu odvolací súd právne uzavrel, že žalobca osvedčil dôvodnosť obavy z možného ďalšieho prevodu nehnuteľností inej právnickej osobe, predovšetkým právnickej osobe personálne prepojenej so žalovaným, pretože v prípade naznačovaného prevodu za iných, pre žalobcu nápadne nevýhodnejších podmienok, než tomu bolo pri spornom prevode na žalovaného, uplatnenie nárokov žalobcu z predkupného práva by bolo značne sťažené, pričom rovnako je potrebné zabrániť aj tomu, aby sporný spoluvlastnícky podiel bol zaťažený. Bol názoru, že nariadeným predbežným opatrením postavenie žalovaného sa žiadnym spôsobom nezmení a z tohto titulu mu nehrozia ani žiadne ujmy, pretože až do rozhodnutia o veci samej jeho užívacie práva ako vlastníka nebudú žiadnym spôsobom obmedzené. Nariadeným predbežným opatrením zároveň sa zamedzí špekulatívnym a účelovým prevodom pozemkov medzi účastníkmi zmienenými právnickými osobami. Zákazom zaťaženia nehnuteľností v prospech tretej osoby či už záložným právom, zriadením vecného bremena alebo zabezpečovacím prevodom práva zo strany žalovaného, sa zabezpečí, aby v prípade úspechu vo veci samej vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu žalobca nadobudol v rovnakej kvalite, ako ho nadobudol žalovaný a zároveň sa vylúči možnosť, aby žalovaný sporné nehnuteľnosti mohol zaťažovať špekulatívne za účelom, aby tieto pre žalobcu ekonomicky stratili zmysel. Vo zvyšku významnou bola skutočnosť, že predmetom kúpnej zmluvy, pri ktorej žalobca namieta porušenie svojho predkupného práva, bol spoluvlastnícky podiel 9/72 na sporných nehnuteľnostiach. Je preto vylúčené, aby žalobca úspešne sa domáhal predbežného opatrenia vo forme uloženia zákazu odplatným alebo bezodplatným titulom na tretie osoby previesť užívacie práva k sporným nehnuteľnostiam (nájom, podnájom, bezodplatné užívanie), keďže v prípade spoluvlastníckeho podielu podielový spoluvlastník sám nie je oprávnený rozhodovať o spôsobe užívania veci. Možnosť jeho rozhodovania v tejto otázke je limitovaná veľkosťou jeho spoluvlastníckeho podielu. Otázka užívania veci v podielovom spoluvlastníctve totiž je hospodárením so spoločnou vecou, o ktorom v zmysle § 139 Občianskeho zákonníka rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov a túto žalobca nemá. Odvolací súd podľa § 219 OSP ako vecne správne potvrdil preto rozhodnutie o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v rozsahu, v ktorom žalobca sa domáhal uloženia zákazu previesť na tretie osoby užívacie práva k sporným nehnuteľnostiam.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalovaný podal dovolanie, v ktorom namietal procesné vady uvedené v § 241 ods. 2 písm. a/ (§ 237 ods. 1 písm. f/), že rozhodnutie je nepreskúmateľné, ako aj že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Z obsahu podania by bolo možné tiež vyvodiť dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keď namieta, že neboli splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia. Pokiaľ ide o odňatie možnosti konať pred súdom, toto vidí najmä v tom, že mu nebolo doručené odvolanie žalobcu, ku ktorému by sa mohol vyjadriť, ale mu bolo doručené až priamo rozhodnutie odvolacieho súdu. Rovnako poukázal na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, ktoré spôsobuje až jeho nepreskúmateľnosť. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo aby ho zmenil tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietne.

4. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku - ďalej len „C.s.p.“), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal. Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p.

8. V danom prípade je dovolaním napadnuté zmeňujúce uznesenie. Podľa § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvej inštancie vo veci samej. To však v predmetnej veci neplatí, nakoľko O.s.p. ďalej uvádza v ustanovení § 239 ods. 3, že odsek 1 neplatí (o.i.) ak ide o predbežné opatrenie (neodkladné opatrenie). Na základe vyššie uvedeného je teda zjavné, že v tomto prípade je dovolanie žalovaného neprípustné, nakoľko nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu ku dňu podania dovolania umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

9. Dovolanie žalovaného by bolo prípustné iba vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Žalovaný procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/, d/, e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

10. Žalovaný v dovolaní v súvislosti s ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. namieta to, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou najmä na nepreskúmateľnosti a nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ako aj, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, a to v tom, že mu nebolo doručené odvolanie žalobcu, ku ktorému by sa mohol vyjadriť, ale mu bolo doručené až priamo rozhodnutie odvolacieho súdu.

11. Pokiaľ žalovaný namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, treba prisvedčiť jeho základnej argumentácii, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. O porušenie tohto práva žalobcu ale v preskúmvanej

veci nejde.

12. Z ustálenej judikatúry ESĽP vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Van de Hurk v. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

13. Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky v zhode s rozhodovacou praxou ESĽP stabilne judikuje, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamená automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú odpoveď na každý nastolený argument. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany sporu na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, III. ÚS 191/2013). Vo svetle týchto rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzované s ohľadom na okolnosti každého prípadu.

14. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv strany konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane sporu procesné práva (v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.).

15. Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné či už s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd alebo s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, alebo v rozpore s ustanovením (odôvodňovanie rozhodnutí) § 157 ods. 2 O.s.p. a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, či nedostatočne odôvodnené. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

16. Pokiaľ dovolateľ namieta, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že mu nebolo doručené odvolanie žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie na vyjadrenie, dovolací súd zistil, že táto námietka je pravdivá. Súd však vychádzal z § 75 ods. 8 tretia veta O.s.p., podľa ktorého „ak bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia odmietnutý alebo zamietnutý, nedoručuje súd ostatným účastníkom uznesenie o jeho odmietnutí alebo zamietnutí, ani prípadné odvolanie, uznesenie odvolacieho súdu im doručí len ak ním bolo nariadené predbežné opatrenie“. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie nevyhovel návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, nemal zákonnú povinnosť odvolanie proti nemu doručovať. Naviac, dovolateľ bol v konaní pred súdom prvej inštancie úspešný, keď návrh na vydanie predbežného opatrenia voči nemu bol zamietnutý. Dovolací súd teda v tomto smere uzavrel, že týmto nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní namieta, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd poznamenáva, že iná vada

konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska žalovaným tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o ktorý prípad ale v prejednávanej veci nejde.

18. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalovaného proti uzneseniu odvolacieho súdu nie je prípustné podľa § 239 O.s.p. a v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia žalovaným namietanej procesnej vady (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a nevyšli najavo ani ďalšie procesné vady vymenované v § 237 O.s.p. Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného, ako dovolanie smerujúce proti uzneseniu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.